

NOBILIS CAHIER 2

Johannes Mulders (1899-1989)

schilder - illustrator

Johannes Mulders -

◀ Op de voorzijde van het omslag is afgebeeld 'Zondagmorgen', gouache, 485 x 710 mm, omstreeks 1944-1946, eigendom Pieter Jonker, aangekocht in 1989. Eerder gepubliceerd op de Johannes Mulders Kalender van 1990, uitgave Stichting Stellingwarver Schrieversronte en Coöperatieve Voorschotbank BA Oldeberkoop/Noordwolde bij de maanden maart en april 1990.

Landschap, titel en jaar onbekend, olieverf, 335 x 435 mm. Aangekocht door de Stichting Nobilis op 5 februari 2011 bij Galerie W. de Boer, Hoogersmilde. Op achterzijde is nog vermeld Kunsthandel Ongerig Groningen.

TEN GELEIDE

Het leven zit vol verrassingen. Dat geldt ook voor Stichtingen. In het in mei 2012 gepresenteerde eerste Nobilis-cahier over de schilder-graficus Jan Battermann (1909-1999) werd gewag gemaakt van een tweede cahier over de kunstschilder-graficus-illustrator Johannes Mulders (1899-1989). Aangekondigd werd de op handen zijnde tentoonstelling van werk van Mulders in Open Stal Oldeberkoop van 28 juli tot en met 26 augustus 2012. De tentoonstelling staat in het kader van het thema Taal en teken en wordt gehouden in het gebouw van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, die haar achtste lustrum viert. Het bestuur van Open Stal leek het een goed plan om opnieuw aandacht te vragen voor het werk van de kunstenaar Mulders en in overleg werd besloten dat de nadruk in deze tentoonstelling zou liggen op de boekillustraties en de ontwerpen voor boekomslagen. Op deze manier zou recht gedaan worden aan het thema van Open Stal en zou er een nauwe aansluiting zijn bij het werk van de Stellingwarver Schrieversronte.

Ondertussen kwam het gesprek met familie Mulders op gang of de Stichting Nobilis de collectie werken op papier mogelijkerwijs zou kunnen verwerven. Op 9 juni 2012 werd het contract al getekend voor de overdracht. De Stichting Nobilis is voornemens om de collectie werken op papier gefaseerd in zuurvrije passepartouts te laten zetten. De collectie zal te zijner tijd deel uit maken van het openbaar kunstbezit in ons land en de stichting zal tot die tijd bewilligen in bruiklenen. De onverwachte overdracht van deze belangrijke collectie wordt nu gevierd met een tentoonstelling en een publicatie tijdens Open Stal 2012, die financieel mogelijk gemaakt worden door de Koninklijke Van Gorcum Assen, de provincie Fryslân, de gemeente Weststellingwerf, P.W. Janssen's Friesche Stichting, Prins Bernard Cultuurfonds, Stichting Bercoop Fonds en de Van Heloma Stichting, waarvoor wij onze hartelijke en oprechte dank uitspreken. Het onderzoek naar het werk van Johannes Mulders om te komen tot een monografie en oeuvrecatalogus staat overigens nog maar in de kinderschoenen.

Om voortgang te krijgen in het onderzoek naar het werk van Johannes Mulders roept de Stichting mensen en instellingen op die schilderijen of werken op papier van de kunstenaar in hun bezit hebben om zich te melden bij de Stichting. Te gelegener tijd zal u toestemming gevraagd worden om het werk te mogen fotograferen. Heeft u werk in uw bezit, zou u dan zo vriendelijk willen zijn om contact op te nemen met de Stichting Nobilis: 0516-577401 of jonkerpieter@hotmail.com of Pieter Jonker, Lange Akker 24, 8431 PG Oosterwolde?

De Stichting Nobilis werkte sinds haar oprichting in 1991 al aan een bescheiden collectie werk van Johannes Mulders naast dat van andere kunstenaars. Zo kocht zij (zelf) portretten op papier aan en tekeningen en grafiek, maar ook enkele aquarellen, en vier olieverfschilderijen van Mulders. Vreugde overheerst over de verwerving van deze grote Mulders-collectie, die een wezenlijk onderdeel vormt van het al maar sneller groeiend kunstbezit van de Stichting Nobilis. Er is werk aan de winkel.

Dit cahier draag ik op aan de heer en mevrouw Mulders-Oosterveen en aan de kleinkinderen van Johannes Mulders: Petra Mulders en Johan Mulders, die als familie de overdracht van de werken op papier van deze belangrijke Stellingwerper kunstenaar aan de Stichting Nobilis mogelijk maakten. Ik reken ook in de toekomst op hun steun om blijvende aandacht te genereren voor het werk van een kunstenaar, die dat dubbel en dwars verdient, zijn eigen bescheidenheid ten spijt.

Pieter Jonker,
secretaris Stichting Nobilis.

Aquarel met inkt, zonder titel of nadere topografische aanduiding, vermoedelijk omgeving Vledder, 1965, 170 x 230 mm.

Zelfportret, houtskool, 1929, 290 x 170 mm.

JOHANNES MULDER: LEVEN EN WERK. EEN KLEINE RONDGANG.

NOBILIS CAHIER 2
 Johannes Mulders (1899-1989)
 schilder - illustrator

Hemelum Bakhuizen,
zwart krijt, 1957,
190 x 370 mm.

Geboren op 8 juli 1899 en gestorven op 26 december 1989. Krijgt vijf jaar lang persoonlijk les van Harm Ellens (1871-1939) die ruim tien jaar lang directeur is van de Rijksrietvlechtschool in Noordwolde (van 1908-1920). Johannes Mulders volgt in Leeuwarden bij Ellens de opleidingen voor de tekenakten. Is nog even werkzaam bij Ellens, toen deze naar Schoonhoven vertrok. Van 1922-1924 is Johannes Mulders leerling van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunst in Den Haag, wordt lid van kunstenaarsvereniging 'De Klopper' en in 1924 keert hij terug naar Boyl. Van 1942-1964 is hij kassier van de Boerenleenbank in Boyl, woont op De Wilghorst, Oosterstreek 36. Van 1929 tot 1966 illustreert hij veel (kinder-) boeken, ontwerpt boekbanden en boekomslagen en maakt illustraties voor rijmprenten, kranten en tijdschriften. Door een familielid leert hij Jelle en Aad Brouwer-Prakke kennen en deze intensieve en levenslange vriendschap levert hem veel illustratiewerk op, temeer doordat de zwager van Brouwer, de bekende Henk J. Prakke, directeur is van Van Gorcum & Comp. in Assen. Jelle en Aad Brouwer kopen ook veel schilderijen en prenten van Mulders. Is er een redelijke vergoeding dan maakt hij houtsneden, is er weinig geld voor een illustratieopdracht dan worden het vlotte en vaardige pentekeningen. Zijn houtsneden in het Friese tijdschrift *De Holder* (1926-1929) brengen hem in Friesland levenslange en eeuwige roem. Na zijn pensionering bij de bank in 1964 is hij vrij man en gaat vrij werken: vooral schilderen en tekenen. De opdrachten voor illustraties laat hij liggen op het werk voor de omslagen van de Nieuwe Drentse Volksalmanak na. Hij is kritisch op zijn eigen werk, zijn bescheidenheid kent geen grenzen, maar hij laat een groot en indrukwekkend oeuvre na.

*Huis in de sneeuw, hout- of lino-snede, 1929, 155 x 138 mm.
(De Holder, 4e jr. no. 3, pag. 41)*

*Het dorp, houtsnede, 1928, 110 x 111 mm.
(De Holder, 3e jr. no. 9, pag. 135)*

Man, vrouw, hondje, houtsnede, z.j., 128 x 110 mm.

*Markt, houtsnede, 1926, 116 x 106 mm.
(De Holder, 1e jr. no. 10-11, pag. 165)*

*Man in de tuin, houtsnede, 1926, 114 x 110 mm.
(De Holder, 1e jr. no. 8, pag. 121)*

Balade fen Mata Hari, houtsne, 1942, 79 x 89 mm.

In 1973 gaf Dover Books een reprint uit van een uitgave van *The Studio*, het gezaghebbende kunsttijdschrift uit Engeland. Het betrof het boek uit 1953 van de wereldberoemde graficus John Buckland-Wright, dat verscheen onder de titel *Etching and engraving techniques and the modern trend*. Buckland-Wright die hier ten lande o.a. samenwerkte met uitgever Stols koos als illustraties in zijn boek werk van zijn favoriete grafici door de eeuwen heen. Kijkend naar illustraties uit ons land: Rembrandt natuurlijk, maar ook vier grafici uit de 20-ste eeuw: Ru van Rossem (ets), Pam G. Rueter (houtgravure) en Johan Dijkstra en Johannes Mulders (houtsneden). Op pag. 193 van het boek is op ware grootte afgebeeld de executie van Mata Hari van Mulders, die beroemde prent uit de bundel *Balladen en lieten* van Douwe Tamminga (Dokkum, 1942).

Mulders was lid van de Vereniging tot bevordering der grafische kunst 'De Grafische' en doet mee aan de jubileumtentoonstelling in 1952 in het Stedelijk Museum Amsterdam.

‘Waarom kennen wij deze kunstenaar niet?’ zei Dr. Ger Luijten, hoofd van het Rijksprentenkabinet van het Rijksmuseum op 13 november 2003 in Haule toen ik tijdens een bezoek van hem en zijn collega Huigen Leeftlang het werk van Mulders in het bezit van de Stichting Nobilis toonde. Luijten was danig onder de indruk van de vroege houtsneden van Mulders en van diens zelfportretten.

Steeds opnieuw stuit je op hetzelfde probleem van de onbekendheid, deels veroorzaakt door de grote bescheidenheid van de kunstenaar zelf. Toch blijft zijn naam en zijn werk na zijn dood in 1989 opduiken. Ook vandaag-de-dag hoor je vaak dat mensen Johannes Mulders nog gekend hebben, dat ze werk van hem hebben of weten wie er nog werk van hem heeft en dat zij zijn werk waarderen.

De grote overzichtstentoonstelling in 1979 in het Fries Museum met bijbehorende catalogus zullen daar debet aan zijn. Tenslotte wordt de tentoonstelling in afgeslankte vorm ook nog in Wolvega getoond. Eerder in 1977-1978 zijn er al veel door hem geïllustreerde kinderboeken te zien op de tentoonstelling *Bern, bern hwat in boeken!* in het FLMD in Leeuwarden. Er verschijnen voor de jaren 1989 en 1990 twee kalenders met zijn werk.

Als de doods klok riep, houtsnede, 1941, 73 x 100 mm. (J. Poortman, Oud-Drentsch Boerenleven, Van Gorcum & Comp., Assen, 1941, pag. 73)